

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

☐ ☐

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

☐ ☐

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirii”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Mai multă dragoste!

de Dr. Victor Macaveiu.

Publicul cetitor al celor două foi de caracter bisericesc ce apar la Blaj, „Unirea” și „Cultura Creștină”, asistă la o aprinsă discuție între aceste două foi, discuție care e pe cale mai bună de a degenera, azi-mâine, în o ceartă: „ca la ușa cortului”.

Unii vor ride în pumni, — aceia cari poate au vre-un interes, ca să ne vadă încăierăți și desbinați, măcinându-ne forțele și nervii în discuții sterile. Alții vor privi cu durere, cum oameni cari nu au nimica de împărțit, și pe cari acelaș ideal trebuie să-i întrunească, se dușmănesc și umplu coloanele, ce le stau la dispoziție, cu „mănuși”, cu declarații și contra-declarații, etc.

Ei bine! Se poate îngădui, ca discuțiile acestea să se perpetueze în coloanele acestor două foi? Este doară în interesul cărei-va din ele ca lumea să asiste și pe mai departe la spectacolul ridicol „al încăierării alor două foi redactate de preoți”, spre mai marea — „edificare sufletească” a clerului și credincioșilor noștri?

Oamenii de bun simț vor răspunde cu un hotărât: *nu*.

Discuția în jurul unei anumite teme a deviat, roata a sărit din osie, și carul, mergând așa, se va alege sdrob din el. Să încercăm deci a pune la locul ei roata, a readuce discuția în ogașia ei, și a netezi cu sinceritate și loialitate calea păcii și a bune înțelegeri!

„Unirea” într’un număr al său a făcut un stăruiitor apel la restanțierii săi, ca să achite plata gazetei pe trecut, făcând cu putință ca, fără de a mai umbla cu advocați și improcesuări, foaia să poată apărea și mai departe de 3 ori la săptămână.

În legătura aceasta de idei, Dl Dr. Rusu, într’un articol publicat în fruntea nrului 18 al „Culturii Creștine”, a spus din cel mai curat gând, o „vorbă sinceră” în fața apelului „Unirii”. Constatând că existența „Unirii” este o necesitate vitală pentru biserica unită, a riscat — să zicem — afirmația: că „Unirea”, în vremea din urmă, „lipsită fiind de o orientare hotărâtă și sigură” — „mai multă strică decât folosește”,... și că ea, „Unirea” vremilor din urmă, lasă de dorit sub respectul intransigenței catolice și românești...

Cuvintele grele, fără îndoială, pe cari altul nu le-ar fi spus poate așa de ușor, și într’un timp, când ele puteau să fie restălmăcite de cei mici de inimă și lipsiți de înțelegerea cuvenită a rolului ce „Unirea” îl are în biserica noastră! Ele erau proprii totodată, să mărească și mai mult indispoziția sufletească a celor pe cari cestiunea existenței „Unirii” îi privia mai de aproape: redacțiunea „Unirii”.

Așa înțeleg eu, că cestiunea s’a deplasat. Redacția „Unirii” a văzut în scrisul, *iscălit* de Dr. Alexandru Rusu, o „mănușă” aruncată „Unirii” în numele „Culturii Creștine”, o „încăerare între două foi clericale din Blaj”, și, fără de a intra în miezul cestiunii, și a ajunge eventual la recunoașterea, că „Unirea” nu este și nu poate fi infalibila, în tocmai cum nici „Culturii Creștine” nu îi este hărăzit darul infalibilității — și o atare recunoaștere cred, că nu poate fi spre rușinarea nici unui creștin — în loc de toate acestea, zic, „Unirea”, în articolul „Mănușa”, după ce se răfuește cu Dl Dr. Rusu personal, „strecoară o seamă de aluzii, nu tocmai inocente” și la adresa întregii redacții a „Culturii Creștine”, fiind probabil în credința, că Dl Dr. Rusu este numai un he-

rold, un fel de torero curajos, care a pornit în fruntea luptei, dar numai la îndemnul altora, la îndemnul celorlalți membri ai redacției „Culturii Creștine”.

Amestecarea în discuție a întregii redacții a „Culturii Creștine” a provocat, în chip necesar, o declarație hotărâtă a acesteia: articolul „Unirea renascatur” este *iscălit*, prin urmare, prin faptul iscălitului articolului autorul și-a asumat întreaga răspundere pentru cele scrise și iscălite de el. Declarația aceasta nu spune nici că ceilalți membri ai redacției „C. C.” se identifică, nici că nu se identifică cu articolul iscălit de Dl Dr. Rusu. Prin urmare, între declarația aceasta făcută în „C. C.” nr. 19, și între declarațiile, de cari pomenește „Unirea”, în nrul 126 („Cuvânt final către confrății dela Cultura Creștină”), făcute de „majoritatea membrilor redacției C. C.”, colegilor dela „Unirea” *personal*: „că nu se identifică cu articolul dlui Rusu, nici cu *tonul* în care e scris” — eu pe lângă toată bunăvoința nu găsesc nicăierea „flagranta contrazicere”.

Atuncia când cine-va dorește ca pacea să se restatorească, ca buna înțelegere să revină iarăș între oameni, cari, repet, nu au de împărțit nimica, atunci, de singuratic expresiuni și apostrofări, de calificative și împunsături, mai mult ori mai puțin gentile, nu este iertat să ne mai împiedecăm. În focul discuției, în deslănțuirea patimelor, ce cu toată cultura omului din veacul al 20-lea, tot mai trăiesc unde-va în adâncul firii omenești, se spun vorbe amare și cari dor, se exagerează, se generalizează și se aruncă suspiționări, și din o parte și din alta. Peste acestea toate trebuie așternut lînțolul iertării și velul uitării și al regretului.

Dacă „Unirea” a greșit, depla-

sând cestiunea „renașterii“ ei, dacă în coloanele ei s'au strecurat aluzii, „nu chiar inocente“, și la adresa „Culturii Creștine“, — nu e mai puțin adevărat, că din scrisul „Culturii Creștine“ încă a lipsit, mi-se pare mie, odată ori de alte ori accentul sincerității și tonul cald al colegialității.

Cine a cetit de p. „telefonul“ din Nr. 18 al „Culturii Creștine“ scris — nu imoartă de cine — în șirul de idei privitoare la „Unirea renascatur“, cred că nu se va fi — edificat sufletește! „Telefonul“ cu pricina își permitea să spună în chip absolut, că „nici nu ne gândim la o împreunare a „Unirii“ cu revista noastră“, pentru a face „un singur organ, care într-o adevăr să fie la înălțime“ — în vreme ce adevărul este, că gândul unei împreunări nu a fost abandonat până în ziua de astăzi, cel puțin de unii dintre membrii redacției „Culturii Creștine“. Durere, până acum nu s'a găsit încă formula convenită a acestei concentrări! — Că „Cultura Creștină“ a putut trăi fără orice subvenție și totuși fără datorii, e adevărat. De cât aceasta nu este vre-un merit deosebit. Căci alta este cantitatea muncii ce se prestează în redactarea „Unirii“, alta este și regia ei. Deja numai la cheltuiala expediției celor două foi

găsim o diferență de peste două mii de coroane!!

În sfârșit mai rămâne o cestiune de limpezit: făcutu-s'au sau nu s'au făcut încercări de concentrare în jurul „Unirii“? „C. C.“ tăgăduiește, „Unirea“ afirmă. În punctul acesta, redacția „Unirii“ a invoțat chiar mărturisirea mea și a colegului Dr. I. Coltor.

Mărturisirea mea, dacă ar fi să fie francă și deplină — ar avea darul, că poate nu ar mulțumi deplin nici pe unii, nici pe alții. Atari încercări s'au făcut și — nu s'au făcut. S'au făcut, dar poate în forme și în cadre prea ideale și platonice, prea puțin concrete și neprecise, ori într'o vreme, când oamenii deja luaseră asupra și alte angajamente, așa cât *unii* au putut să nu le socotească de încercări serioase.

Asupra acestui punct prefer însă, de dragul păcii, să nu spun mai mult, chiar cu risicul de a fi timbrat și pe mai departe de „restăl-măcitor“ al adevărului!

Observ numai, că discuția, în punctul acesta, nici nu se învîrte pe aceeași bază: unii vorbesc și au vorbit de „fuzionare“, alții de „concentrare“ ori „colaborare“!

*

Concluzia acestor șire?

Să și-o tragă fiecare dintre cei în drept! Chemarea celor două foi

este alta, nu să se certe laolaltă. Atâtea alte probleme ale prezentului și ale viitorului ne chiamă atenția asupra lor, probleme a căror studiere și a căror rezolvire vrednicesc risipă de energie și de nervi.

Din parte-mi, am scris aceste șire, spunând cecece am avut pe inimă și atâta, cât am crezut de bine, în interesul păcii și a înțelegerii bune.

...De se va întâmpla însă, cu toate acestea, pe urma acestor șire, să mă pomenesc, fie în proximal număr al „Unirii“, fie în al „Culturii Creștine“, cu — vre-o declarație de anatema, chiar cu vre-un — „papuc“ trântit în cap, al vre-uneia dintre părțile „belligerante“, ori cu cu altă provocare la duel, să o știți, iubiți cetitori, o declar de pe acuma, serbătorește, că — *nu voi reaga!*

„Arondarea de nou a parohiilor.“

Primind „Unirea“ Nr. 117 din 18 a l. c. — pe fața primă la loc de frunte cetelesc cuvintele de mai sus. Iată chestia arzătoare ce atât de mult o dorim cu toții, — mi-am zis — și asupra căreia are să decidă proximal Sinod arhidiecezan.

Dar' mărturisesc sincer, că după ce am cetit întreg articolul, — m'a desiluzionat cu totul. —

E adevărat, vedem și cunoaștem cu toții, că afacerile protopopești s'au înmulțit

FOIȚA.

Ceasuri de seara.

Căile fericirii.

I. Agârbiceanu.

(Continuare și fine).

Dar s. Ioan Botezătorul îl muștra mereu pe Irod „de nevasta fratelui său Filip“ cu care trăia Irod în nelegiuiri, iar apostolii au început să dărâme altare vechi.

Ei n'au fost niște virtuoși contemplativi, ci niște virtuoși, niște drepti luptători, cari învinuiau lumea de necredință, de păcat și de nedreptate. Apostolii, sfinții părinți, martirii, toți sfinții mari ai bisericii și toți oamenii cu adevărat mari ai lumii, nu s'au mulțumit să meargă pe drumul lor, ci s'au luptat ca să închidă toate drumurile vechi, obicinuile ale muritorilor și să-i ducă pe calea cea nouă, a dreptății, a desăvârșirii.

Nu s'au mulțumit ca numai ei să fie fii lui Dumnezeu ci au luptat toată viața lor, au suferit și au murit, ca să impopuleze lumea cu acești oameni noi.

Lumea nu i-a primit, nu i-a iubit ci i-a alungat și i-a ucis.

Astronomii spun că sunt stele a căror lumină încă n'a ajuns până la noi. Sunt altele cari abia se zăresc cu cele mai puternice aparate optice. Nu acestea fac preocuparea astronomilor, nu acestea îi interesează, ci cele mai mari, cele mai aproape de noi, cele mai strălucitoare. Studiarea acestora dau de gândit, de observat, dau de lucru celor învățați ani de zile și vieța întreagă chiar. De cele mai multe ori tot ele sunt cauza teoriilor diverse și a nenumăratelor încrucișări de păreri, de certe.

Tot astfel omul drept, virtuos, care strălucește în depărtarea și singurătatea sa neperceptibilă nouă, nu ne prea interesează. Dar dacă el apare ca un lucefăr ori ca un soare nou, neobicinuit, imprăștiind raze de lumină și de căldură ochii tuturor sunt ațintiți asupra lui, și de aici încolo e obiectul preocupării muritorilor.

Se poate că steaua a cărei lumină încă nu a ajuns până la noi să fie mai minunată, mai bogată în taine noi, decât planeta marte, pe care astronomii descoperă, ori vor să descopere urmele unei vieți intelectuale. Se poate că cutare iubitor al dreptății, care trăiește retras necunoscut, să aibă tot atâtea străluciri ca și un luptător pentru dreptate. Dar și steaua aceea și omul drept vor cădea afară de raza cercetării noastre pentru că n'avem cunoștință de existența lor, ori, mai ales, de strălucirile nouă ce le imagazinează.

Luptătorul pentru dreptate va fi mai persecutat decât dreptul contemplativ în rândul celor dintâi, pentru că prin eșirea lui în raza vederii noastre își va desvâli mai bine, mai clare nestematele ce scânteie în inima lui. Un ostaș viteaz bine înarmat, rămâne necunoscut până ce nu-l vezi avântându-se într'un atac. Luptând, cei drepti își vor desvâli în vederea tuturor frumsețile înalte ale sufletelor lor. Le vor desvâli și lumea îi va alunga întâi chiar din motivul că lumea n'are acele frumseți, din motivul că le simte superioritatea din egoism.

Dar îi vor alunga pe acești luptători pentru dreptate mai ales din motivul că aceștia vor cerca să smulgă buruienile din sufletele altora și să răsădească flori bine-mirositoare, îi va alunga lumea pentru că ei se vor pune în calea patimilor, a imperfecțiunilor de care lumea e bătuită, vor cerca să închidă drumuri bătute de mult. Fii lui Dumnezeu, întru cât sunt luptători ai dreptății, vor arăta fiilor oamenilor că o singură cale este pentru a ajunge la țintă, Hristos, cel ce a zis despre sine: „Eu sunt calea, adevărul și viața“.

Dacă e adevărat că nu ne place să aibă alții mai mult decât noi, dacă suntem în stare să-i dușmănim pe cei ce-i simțim că ni-s superiori nouă, apoi adevărul e cu mult mai adânc în constatarea că: nu ne despărțim bucuroși de ceea ce ni se pare că avem, de ceea ce am câștigat, ori de ce

În auzi din urmă, mai ales cu afacerile scolastice, dacă nu ar fi aceste — pot afirma fără a greși — că un protopop ar putea conduce 2 protopopiate mai mici, fără să fie erou, ori martir.

Dupăce autorul — s. p. — arată sarcinile enorme, „ce sunt puse pe umerii bieților protopopi“, spre a le ușura aceste sarcini, putând astfel spera îndreptarea în spre bine a lucrurilor, — arată două căi.

La aceste voiesc a-mi face o mică observare, și apoi îmi voi da modesta mea părere, cum am înțeles eu — și îmi place a crede, că și majoritatea preoților din arhidieceză — arondarea de nou a parohiilor, s'au mai bine zis a districtelor protopopești.

Prima cale zice autorul: „că corespondința oficioasă s'ar purta direct cu fiecare paroh, iar rolul protopopilor s'ar reduce la vizitațiunile canonice prescise, publicarea rațiunilor și presidarea la examene“.

La aceasta observ: dacă s'ar primi părerea aceasta a confratelui — s. p. — că Preav. Consistor se corespundă cu fiecare preot în toate afacerile cât de bagatele câte obvin într-o parohie, atunci întru adevăr, că pe toți Preav. membrii ai Capitlului — nu știu cum ar trebui să-i mai numim — dacă pe protopopi, cari-și îndeplinesc cu deplină conștiințioasă, trebuie să-i numim de eroi și martiri.

Sau, dacă nu pot deveni eroi și martiri — că lucrurile totuși se meargă strună, — atunci ar trebui încă 10 canonici, și cel puțin 10 membrii în cancelaria arhidiecezană. —

Aceasta On. confrate! O țin de imposibil și din alt punct de vedere: de unde își va lua Ven. superioritate datele de lipsă și absolut adevărate spre orientare și decide în vre-o cauză, dacă nu dela protopop, care toate afacerile din tract, le știe și cu-

noaște? Din praxă știm, că ori care preot susterne vre-o rugare direct, aceea nu se resoalvă, până când nu se cere și părerea Oficiului protopopesc. ma li-se impune strict, că în ori ce afacere să se trimită prin of. protopopesc.

Prima cale — pentru ajungerea scopului, dară e foarte nenorocoasă.

Să vedem a doua cale: autorul zice; „că s'ar face o nouă arondare a parohiilor, arondându-se la fiecare district cel mult 7—8 parohii“, — în fruntea fiecăruia ar sta câte un viceprotopop, care ar fi se viziteze parohiile districtuali în calitate de viceprotopopi“. Datorințele protopopilor ar fi aceleași cu ale viceprotopopilor cu privire la parohiile aparținătoare districtului și cu privire la parohiile viceprotopopilor, având ei drept de inspecțiune și asupra oficiilor viceprotopopești atât ordinal cât și delegat.“

Eu mărturisesc sincer, că dacă vre-un cititor află diu modalitatea aceasta o ușurare pentru protopopi, și o cale bună ducătoare la scop, — eu nu aflu. — Fără aflu, că în fiecare protopopiat ar fi câte 3—4 viceprotopopi, ba în tractul Clujului, 5—6, s'ar naște un chaos întreg, de în urmă bieții preoți nu ar ști, că cine e mai mare și de cine să asculte.

Ce cugetă On. confrate, — autor — că diurnele și speșele cele multe de pre-junctură împreunate cu inspecțiunile și vizitațiunile canonice, de unde le vor încassa domnii viceprotopopi și protopopi? Astăzi e un singur protopop și unele parohii, ba am putea zice, că cele mai multe abia au de unde solvi diurnele și speșele de călătorie; în 3 rânduri, că abia gată cu vizitațiunea canonică, și începe cu publicarea rațiunilor, pe când le-a isprăvit, vine timpul examenelor, așa cât astăzi bisericile nu-și pot solvi dările și aruncurile, că nu au de unde.

singura luptă rodnică, ce poate sa fie încununată cu succes, dacă nu în viața aceasta, în cealaltă.

Fericiți cei persecutați pentru că spun adevărul, pentru că arată cu degetul minciuna, pentru că pipăe ranele de cari moare omenimea; fericiți cei ce nu se înfricoșază de pedepșele celor ce-i alungă, și luptă mai departe pentru că binele, frumosul și adevărul, pentru care ei își varsă sângele, sunt singurul bine vrednic chiar de aceasta viață trecătoare. Fericiți, pentru că prețuesc mai mult idealul vieții lor, decât pe ei înșiși, fericiți pentru că „întristarea lor se va schimba întru bucurie“.

Fericiți pentru că, deși alungați, ei vor birui lumea, deși la aparență ei sunt învinși. Mântuitorul a zis: „Cutezați, pentru că eu am biruit lumea“.

Cei alungați pentru dreptate sunt, astfel, cei alungați pentru însuși Dumnezeu. Nu se poate ca cei ce-și pun viața pentru Impăratul să nu aibă loc întru împărăția Lui.

calitate ar fi. Ceea ce câștigăm prin luptă, chiar dacă n'are nici un preț, a devenit valoros prin însuși prețul luptei noastre, și, de bună voie nu dăm nimănui acest trofeu, cu atât mai puțin suntem aplicați să-l părăsim ca pe un lucru fără de nici un preț. Ori ce animal își apără prada câștigată. Nu ne despărțim bucuroși de patimi, de averi, de necredință.

Dar luptătorii pentru dreptate nu fac altceva decât cercă să ne răpească câștigul necurat pe care l-am smuls vieții, cercă sa ne dea altă vedere, altă simțire. altă țintă de luptă, și alte mijloace pentru câștigarea biruinței.

Ca un singur om, toată lumea celor răi, se va ridica asupra lor.

Adevărata geană abia acum se va lu-cepe. Lupta fiilor lui Dumnezeu cu fii oamenilor abia acum se va declara. Și fiindcă, din nenorocire, sunt mai număroși fii oamenilor decât fii lui Dumnezeu, acești din urmă vor fi alungați decât cei dintâi, vor avea să sufere, să pătimească, să moară din cauza persecuției celor nedrepti.

Dar cei alungați pentru dreptate vor fi fericiți pentru că a lor este împărăția cerurilor, pentru care au luptat și până au fost în viață. „Întru osteneala noastră veți dobândi sufletul vostru“.

Sunt fericiți cei alungați pentru că-s luptători ai dreptății, deoarece ei poartă

— Dacă vre-o biserică are puțin loc, abia aduce atâta, cât să plătească pretenziunile protopopilor — pe cari cu dreptul le așteaptă. — Astăzi chiar aici trebuie să ținim cu arondarea din nou a parohiilor, se scărăm speșele de călătorie și diurnele protopopilor nu se înmulțim numărul v. protopopilor în forma arătată de autor.

Modesta mea părere cu privire la arondarea de nou a parohiilor, este următoarea:

Ca să fie ușurate sarcinile protopopilor actuali, cari deși nu sunt nici eroi nici martiri, — totuși își îndeplinesc datorințele, — se arondăm parohiile așa. cât acele se formeze un adevărat cerc în jurul sediului protopopesc.

Starea în care se află astăzi districtele protopopești, — nu mai poate rămâne, — pentru că e dăunătoare atât pentru biserică, cât și pentru poporul credincios, ceea ce voi dovedi cu următoarele exemple:

Luăm tractul Clujului. În acest tract sunt: 34 parohii și vre-o 40 filii, sunt unele parohii cari se află în jurul Hoedinului precum Dretea, Ardeova, Neorsova, Zam, Sâncraiu, dela 35—50—55 Km. depărtare dela scaunul protopopesc; — altele sunt dela Huedin spre nord tot în așa depărtare. — Când protopopul Clujului pleacă în vizitațiune canonică, are să meargă până la Huedin cu trenul, de acolo cu trăsura 3—4 ori 5 ore, pe când sediul protopopesc al Morlăcii abia e de câțiva Km.

Oare pentru ce să nu aparțină aceste parohii tractului Morlăcii? Câte speșe de călătorie va avea să plătească d. e. Dretea prot. din Cluj, și câte prot. din Morlăca — de bunăseamă, că mai puține celui din urmă. — Știm, că în Huedin este parohie nouă, pentru ce să nu se facă un sediu protopopesc, că parohiile, cari s'ar rupe dela tract. Clujului ar forma noul tract protopopesc.

Că ce daună mare e pentru biserică, această depărtare a parohiilor de sediul protopopesc, o vedem chiar aici. — Secta pocăiților aici s'a ivit prima dată între credincioșii bisericii noastre.

În parohiile noastre — numite mai sus — își află pocăiții cuibul cel bun, pentru ce? Pentru că la Dretea aparțin vre-o 3—5 filii, așa că preotul numai în a 3-a ori a 4-a Duminecă poate servi, și apoi știm viclenia conducătorilor, că în fiecare comună, unde intră, primadata cearcă, cum stau credincioșii cu preotul? Ce preot au? Și dacă află — precum au aflat în parohiile sus numite, — că nice nu este preot, chiar zilele de sărbătoare și Dumineci le-au aflat de acomodate, ca să meargă și să le predice.

Dacă aceste parohii s'ar fi ținut de tractul Morlăcii, sunt convins, — că protopopul aceluia tract nu ar fi rămas nepăsător, și ar fi mers dânsul — fiind aproape — în acele filii, când parohul Dretei nu a putut merge, și astfel s'ar fi împiedecat lățirea acestei secte între credincioșii bisericii noastre.

Luăm mai departe tractul Turdei.

Acestui tract aparțin 3 parohii Ciurila, Filea de jos și Filea de sus de 26—32 Km. departe de Turda, pentru cercetarea lor se recere ca protopopul să treacă prin Indol, care e sediul protopopesc de acelaș nume. Cât de ușoară ar fi administrarea acestor parohii, dacă s'ar adnexa acestui tract, de care aparțin toate celelalte parohii de pe valea Hășdatei. Sediul acestui tract încă nu

corespunde împrejurărilor, pentru că toate comunele acestui tract gravitează spre Iara. Câtă ușurătate li-s'ar face atât preoților, cât și credincioșilor, când sediul protopopesc ar fi strămutat în acest opid. Cu câtă bucurie ar alerga credincioșii de prin parohiile muntoase pentru a-și descoperi durerile și năcazurile aceleia, cu ocaziunea când merge la oraș pentru acoperirea altor lipse.

În apropierea opidului Turda se află: Poiana, de abea de câțiva Km., Șomfalău și Varfalău, cari aparțin tract. Măhaciului, — azi Luna-de-Arieș, — cari asemenea s'ar putea mai bine și mai ușor administra de către protopopul Turdei, decât de protopopul căruia aparțin. Câte parohii vor mai fi, pe cari eu nu le cunosc și nu le știu, cari așteaptă dismembrarea lor dela tractul, care aparțin și incorporarea la alt tract.

Astfel făcu că arondarea parohiilor, sau mai bine zis a districtelor protopopești, atunci li-se va ușora sarcina atât a protopopilor, cât și a parohiilor, pentru că fiind aproape, poate cerceta într'o zi nu numai o parohie, fără 2 eventual și 3 parohii.

Așa înțeleg eu „arondarea de nou a parohiilor“ și sunt convins, că exprim părerea — dacă nu a totalității, — dar cel puțin a majorității clerului arhidiecezan.

Proximul sinod arhidiecezan va avea să decidă — în principiu arondarea districtelor protopopești; iară Preav. Consistor Arhid. va esmite o comisiune constatătoare din membrii gremiali și din provincie, aceasta comisiune va lucra un elaborat, care se va debata și primi într'o ședință plenară consistorială unde vor lua parte toți protopopii. Acest elaborat luat cu bună chibzuială, va aduce multă ușurință protopopilor în administrarea tractului lor, va înainta bunăstarea bisericilor și mângâierea credincioșilor.

Mai am o mică observare cu privire la „vizitațiunile canonice“.

Decisiunile sinodali prescriu, ca fiecare protopop să facă vizitațiune canonică, în toate parohiile din tractul său, toamna.

Dacă vom privi mai deaproape, că în ce stă vizitațiunea canonică, pot zice cu inima liniștită — fără a gresi, — că nu e de lipsă să se facă separat. — După ce știut este, că îndată după botezul Domnului protopop pleacă la publicarea — în unele parohii mai bine zis facerea — rațiunilor, oare nu s'ar putea face cu aceea ocaziune și vizitațiune canonică? Da, se poate. — Ba chiar atunci iar fi și locul, pentru că în protocolul ce se ia cu ocaziunea vizitațiunii canonice trebuie să se arete starea faptică a averei bisericesti-scolastice, și aceasta singur numai după închierea rațiunilor se poate induce corect, pe când toamna când anul încă nu e încheiat se induc sume mai mult aproximative. — Revizuirea matriculelor vizitarea bisericii și a școlii toate aceste se pot face într'o oră maximum 2 ore.

În cazul acesta vizitațiunea canonică s'ar face primăvara, iară nu toamna.

Pentru acest lucru de 2 ore cel poate face fiecare protopop, — merită să-și petreacă o toamnă întreagă prin ploii, tină și vânturi, pe lângă aceste — ce e mai mult — câte diurne și spese de călătorie ar rămânea la săracile biserici, cu cari bani și-ar plăti dările ori alte lipse! Fiindcă și aceasta afacere cade în competența Sinodului,

cred, că va lua în considerare aceasta dorință, care e a preoțimei întregi — și va schimba deciziunea existentă referitoare la vizitațiunile canonice.

n. p. r.

Una sunt. După cum cetim în foile maghiare, ministrul agriculturii a trimis o comisie de experți la Cluj, ca să studieze la față locul chestia nemulțămirii nemeșilor și să facă raport detaliat în privința aceasta ministrului. Ministrul a promis că la alcătuirea viitoarelor legi va fi cu considerare, la cererile nemeșilor.

Pagini științifice.

Razele catode, razele Röntgen și radiul.

De *Traian German*
profesor la gimnaziul din Blaj.

(Continuare).

Credeți că soții Curie au aflat radiul de-a gata? Nici poveste! Ați putea zice — dacă nu mi-ați imputa, că fac o asemănare prea îndrăzneată —, că a căuta radiul în agura din uraninit e a căuta un ac într'un car de fân! Iată un exemplu:

La minele dela Ioachimthal pe an se scot cam 18 tone de uraninit, iar din 18 tone de uraninit se pot segrega abia 2—3 grame de radiu. Așadar asemănarea de mai sus are ceva bază.

Dacă e așa puțin radiul, e de sine înțeles că e și scump. Un gram de aur e cam 3 cor., un gram de radiu la 1905 era de 6000 ori mai scump de cât aurul, așa dar 1 gr. de radiu era 18000 cor. De-atunci prețurile sau urcat și mai mult: în 1910 prețul la 1.7 gr. radiu—clorid a fost 300000 cor.

O casă de păstrare din Paris în 1910 a vândut 1.92 gr. de radiu 1 gr. cu 400000 franci, din acesta a rămas în Franța în preț de 254000 franci, iar restul, în preț de 114000 franci s'a vândut în străinătate. Din aceste câteva date puteți vedea, ce scump e radiul, și cum i-se urcă prețul (faceți comparație între prețurile din 1905 și 1910).

Soții Curie au observat, că în sgura analizată odată, și din care s'a separat radiul, mai rămâne ceva materie radioactivă. Au cercat deci să vadă, nu ar mai afla vre-un element nou. Norocul i-a însoțit în cazul de față, au aflat un nou element, pe care l-au numit *poloniu*.

Aci să ne oprim pe un moment: Nu vi-se pare curios botezul noului făt? Pentru ce l-au botezat chiar *polonium*? De sigur vă gândiți la poloni! Aveți dreptate, când vă gândiți la poloni. Dna Curie, după numele de familie *Skłodowska*, e de origine polonă! Chiar și numai din cele spuse până aici v'ați putut forma icoana acestei femei, carea nu e ca ori-ce muritor de rând. Cetitorii o văd cu ochi sufletești ridicată pe un pedestal înalt de marmoră, cu fruntea încununată de lauri, cu ochi scânteietori cari pătrund departe în zări întunecate pentru alți muritori, fanatici pe știință. Dar iată, că în același timp și inima ei bate, sufletul ei simțește și e plin de

căldură, de dragoste. De pe pedestalul acela înalt, pe care a ridicat-o mintea, inima o face să privească în jos, și la poalele pedestalului să vadă poporul acela subjugat și tiranizat — martir al dorului de libertate și a dreptului de existență ca popor. În neamul acela oropsit își recunoaște sângele său și nu se rușinează a *mărturisii* în auzul lumii întregi, că ea încă face parte din acel popor nenorocit și desprețuit. Și dacă tiranii vreau să-i șteargă amintirea, ea va fi, care li va face numele nemuritor: de-ar fi să vină vremuri, când n'ar mai fi pe pământ poloni, acest element, *acest atom* va grăi prin numele său de un neam, care a dat din stul său o femeie — minune pentru știință! Spuneți, să poate un gest mai frumos din partea dnei Curie—Skłodowska? Doamne câți de-ai noștri s'au uitat pe vremuri să facă acest gest de nobleță sufletească!

Radiu se află nu numai în corpurile amintite, ci cum spuneam se află în aer, apă, pământ, cu un cuvânt *întreg universul* e plin de materii radio-actieve. La 1902 *Max Lennan* și *Burton* au observat prima oară, că aerul e plin de raze de acestea. Explicarea ce se dădea fenomenului era foarte variată: unii ziceau că radierea aceasta provine dela pământ, adică se atribuia materiilor ce se află în pământ, alții susțineau că e o proprietate a aerului, iar alții spuneau, că o cauzează soarele. Chestia nu e terminată, cercetările continuă și azi.

Max Lennan în toamna anului 1912 a făcut mai multe observații, din cari a ajuns la concluzia, că radierea nu e proprietatea aerului ci provine dela pământ și din stânci. Radierea deasupra lacurilor din Svițera e cu mult mai mică, decât radierea din apropierea lacurilor, se vede deci, că razele ce vin din pământ sunt absorbite de straturile de apă și așa le slăbește intensitatea.

Tot pentru cristalizarea chestiunii *Hess* în primăvara anului trecut (1912) s'a urcat cu balonul în mai multe rânduri (lângă Viena). El a observat, că cu cât s'a urcat mai sus cu atât a scăzut intensitatea radierii — o dovadă, că e produsă de pământ. A studiat radierea și cu ocaziunea întunecimii totale de soare tot în primăvara anului trecut și era curios, că oare se întâmplă ceva schimbare în radiare, sau ba, după ce razele de soare sunt izolate acum. A constatat însă, că radierea și acum a rămas aceeași, prin urmare întunecimea de soare n'a avut nici un efect. Așa dar concluzia e, că radio-activitatea aerului nu se poate atribui soarelui ci pământului.

Dar — totdeauna vine câte un „dar“ să strice isprava făcută, — năcazul era, că dacă sa urcat și mai sus (nu pe vremea întunecimii de soare) radio-activitatea din nou a crescut și cu cât s'a urcat mai sus cu atât a creștea. Că de unde provine aceasta schimbare — nu se știe încă.

Să vedem, ce felii de raze emit corpurile radio-actieve: uraniu, thoriu, radiu și poloniu (mai sunt și altele, cari însă radiază în măsură mai mică)? Cunoașteți magnetul ori amnariul. Luați 2 rudițe, ori 2 potcoave de amnariu, una să fie fixă, alta mobilă. Aproiați nu capet al unei rudițe, de un capet al celeialte și veți observa — zicem cazul acesta — că cei 2 magneți să atrag; aproiați acum celalalt capet al rudiței de mai înainte al rudiței fixe, și veți observa acum că să resping, semn că cele

2 capete ale amnariului nu au aceeași proprietate, *acelaș felu de putere*. Pentru aceea un capet se numește *pol nordic, sau pozitiv*, iar celalalt *pol sudic, sau negativ*.

S'a pus o bucățică de radiu între cei 2 poli ai magnetului, și s'a constatat, că o parte din razele, ce emite, se încovoie spre polul pozitiv, o parte spre polul negativ iar o parte merge înainte în linie dreaptă. Razele cari merg spre polul negativ fizicianii le-au botezat cu litera grecească α , pe cari inclina spre polul pozitiv β , iar pe a treia γ . Razele α corespund razelor anode, β celor catode, iar γ razelor Röntgen. În privința radierii nu toate elementele pomenite mai sus au aceeași intensitate; cea mai intensivă radiare e la radiu, — e de 1,000,000 ori mai mare decât la uraniu.

(Va urma).

Curs cantoral de șase săptămâni.

În conformitate cu decretul Venerabilului Sinod arhidiecezan ținut la 22 Noembrie 1906, p. IX. deschidem un curs de șase săptămâni pentru calificarea cantorilor, cari încă nu au diplomă de cantor, precum și pentru aceia, cari doresc să-și câștige calificarea prescrisă pentru cantori.

Cei ce doresc să fie primiți la acest curs să-și înainteze cererile prin oficiul parohial și protopopesc acestui Conzistor arhiepiscopesc până în 15/2 Ianuar 1914.

Cursul să începe în 1 Februar n. 1914.

La rugare să se alătore:

1. Extras matricular de botez dela oficiul parohial gr.-cat. concernente.

2. Atestat dela oficiul parohial al comunei bisericesti, în care plinește slujba de cantor, ori în carea locuiește.

3. Alte documente referitoare la slujba bisericească de până aci și la pregătirea școlară.

La acest curs vor fi admiși:

1. Numai acei aspiranți români gr.-cat. cari vor dovedi, că au plinit cel puțin 18 ani ai etății, și sunt deplin sănătoși.

Toți candidații înainte de începerea cursului vor fi vizitați prin medicul arhidiecezan, spre care scop în 31/18 Ianuar 1914 trebuie să fie în Blaj.

2. Cei-ce au auz muzical și au glas limpede.

3. Cei-ce știu ceti și scrie bine cu litere latine, și știu ceti și cu litere cirilice.

4. La cererea pentru a fi admiși la cursul cantoral, să alătore timbru postal de cel puțin 40 fileri și să arete precis numele comunei, unde să se trimită rezoluțiunea, cum și posta ultimă.

5. Cei-ce vor fi admiși la curs, au să-și aducă perină, străjac și țol pentru coperit, și în tot timpul cât va dura cursul au să se susțină în spese proprii, și au să-și plătească cvartirul.

6. Taxa pentru instrucțiune 20 coroane iar taxa de calificățiune și a diplomei 10 coroane, — suma aceasta de 30 cor. se va plăti comisiunii cu ocaziunea examenului de susceperă la curs și dela plățirea taxei acesteia nu se scutește nime.

Diverse.

Jude de tribunal român. *Dr. Dr. Emil Hătegan*, fiul protopopului nostru dela Cojocna, Ioan Hătegan, care până acuma a funcționat ca notar de senat la tabla regească din Cluj — a fost numit jude la tribunalul regeac din Cluj. Felicitările noastre!

Desminte. În nrul 123 a prețuitului ziar „Unirea” un individ a publicat sub inițialele I. P. un raport despre alegerile congregaționale care au avut loc în Șieu (comit. Bistrița-Năsăud) în ziua 26/XI a. c.

N'am de gând să iau la desbatere modul în care a decurs alegerea — etc., ci mă mărginesc numai în a accentua aceea, că raportul din chestie e scris într'o formă ofenzătoare pentru toți, dar cu deosebire varșă venin asupra celor aleși, numind pe unii din ei „adevărați jăfuitori și materialști”, exprimându-și indignarea că a fost șters din listă Dl protopop G. Stanciu — căruia îi dau tot respectul cuvenit, — înlocuindu-se cu o persoană care — scrie raportorul între altele; — „nu întrunește nici cele mai elementare condiții de luptător național” și care — observ eu e învățătorul din Bârla Grigore Șuteu, pe care îl cunosc eu, și îl cunoaște și jurul ca un barbat la loc.

Subscrisul, ca preot ce servește în imediata apropiere de Șieu, întru cât numele și conumele meu mi-se începe cu inițialele puse la finea raportului — am fost interpellat de Dl președinte și de alte persoane interesate fiind d-lor în aceea exedintă, că acel raport ofenzător eu l-ași fi trimis; și aceasta au atât mai vârtos, că după informațiile câștigate în comuna Șieu și jur: preot, învățător sau altfel de cârturar, a cărui uume și conume să se înceapă cu inițialele I. P. nu se află.

Din această cauză, subscrisul, mă simt dator moralmente a declara sus și tare, că raportul respectiv nu s'a trimis prin mine la „Unirea” și nici cu știrea mea și aceasta pentru a dumiri pe toți acei interesați, cu cari nu am convenit și poate nu voi conveni în grabă.

Ca încheiere rog pe domnul raportor, ca să-și țină de-o chestie de caracter eșirea din tufă, căci — prea cred — nici dl președinte al alegerii nu va reflecta nimic celui-ce nu cutează să-și publice raportul sub numele-i întreg. Sântioana la 10 Dec. 1913. Iuliu Pop preot gr.-cat român.

Răsvărire în penitenciarul din Gherla. Din Gherla să anunță, că unii dintre micii deținuți din penitenciar — fără de nici o cauză — să răsvăresc în contra superiorului lor. Astfel în zilele trecute, când superiorul a mers să-i ducă în odaia de lucru, ușa celulei comuna în care se aflau au baricadat-o cu paturi și scaune pe cari li-au așezat de așa, că ușa nu se putea deschide. Ingrijitorul a bătut atunci în ușa, dar micii deținuți i-au răspuns făcând o larmă grozavă, că ei toate le strică, dacănu-i lasă în pace. Fiind întrebat directorul penitenciarului Uhlyarik, acesta a dispus, ca se între cu forța în odaie. Au și veniți 6 Ingrijitori cari la olaltă cu personalul de serviciu au voit se strice ușa, să pătrundă în odaie ca pe răsvăritori să-i îmblânzească. Într'aceste în

lăuntru micii eroi au spart toate păharăle, blidele și recuisitele de plou și până când Ingrijitorii au stricat ușa ei au dat foc paturilor de durmit.

Pătrunzând apoi în odaie după o mică încăierare în care unii dintre Ingrijitori s'au rănit de bucățile sparte de păhară și blide, au desarmat pe răsvăritori și i-au închis în celule provăzute cu uși de fer, iar cazul au anunțat procuraturii regești din Dej, de unde, pentru îndeplinirea investigării a sosit la fața locului procurorul regeac.

Turburări în Albania. Din Albania sosesc știri despre noi turburări. În Alessio, Durazzo și Scutari au avut loc mari demonstrațiuni în contra lui Essad pașa, deoarece Essad voiește a zădărnici suirea pe tron a principelui de Wied.

Trupele lui Essad au imprăștiat pe demonstraționi, cu toate acestea însă viața lui Essad e în pericol permanent.

Calendarul Asociațiunii pe 1914 a eșit de sub tipar și se va expeda membrilor ajutători ai „Asociațiunii”.

Calendarul Asociațiunii costă numai 30 de fileri și se trimite tuturor celor ce îl vor cere. Librarilor și altor vânzători se dă rabat.

E cel mai bogat și mai bine întocmit pentru trebuințele de tot felul ale poporului.

Pe lângă însemnarea zilelor cu sărbătorile de peste an, arată umblarea vremii și semnele de timp după calendarul de 140 de ani, cu răsăritul și apusul soarelui și fazele lunii. Intunecimile de soare și de lună. Povești economice pentru fiecare lună. Afaceri cu poșta și telegraful. Taxe de timbre și Târgurile.

Calendarul Asociațiunii e cel mai bogat în povestiri frumoase, în staturi înțelepte, pilduiri folositoare, poezii, proverbe și glume de tot felul.

Calendarul cuprinde peste 60 de scrieri, toate întocmite și scrise pe înțelesul sătenilor.

Afară de acestea calendarul mai e îmbogățit și înfrumusețat și cu 30 de chipuri: Vlaicu și mașina lui de aburat. Cele mai frumoase vederi dela înmormântarea lui. Vederi dela adunarea „Asociațiunii” ținută la Orăștie. Regii țarilor din Balcani ș. a.

Cine voiește să aibă calendarul acesta să scrie la

„Biroul Asociațiunii” Nagyszeben (Sibiu) strada Șaguna Nr. 6.

Posta Redacțiunii.

I. și F. Chestia a fost ventilată în alte foi, și astfel nu e de interes pentru cetitorii noștri:

Rugăm pe stimații noștri colaboratori, ca să binevoiască a grăbi cu prețioasele lor contribuții pentru numărul de Crăciun, ca să le putem rezerva loc.

Posta Administrațiunii.

Telec (Giurgeu). Cu provocare la reclamul făcut, plățirea din 23/11 a. c. am trecut-o dela *Valeajidanului* la *Telec*. Prin ea se achită restimpul din 1 Iuliu 1899 până în 1 Iuliu 1902.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

După sfârșirea agendelor oficiale s'a adus o ojină prea bogată și dna preoteasă a ținut să servească 2 sticle de șampanie, ceea ce nu ni-s'a mai făcut în alt loc. Insus Preasfinția Sa a cerut în circularul din 2 Iunie a. c. Nr. 5097 «să încunjure orice lux, orice pregătiri extraordinare și în prevederea Noastră și a însoțitorilor Noștri cu ale mâncării și beuturii să se restrângă la articlii, de cari de fapt dispune o smerită casă parohială românească, observând din a noastră parte, că am vedea cu cea mai viuă bucurie, dacă peste tot nici nu s'ar servi beuturi alcoolice».

Cam târziu plecăm îndărăpt la

Rozavlea.

Spre Rozavlea a doua oră,

unde aveam cartierul pe 2 zile. În Rozavlea era întunec, când am sosit. La I. poartă triumfală vre-o 20 oameni cu faclă. De departe păreau o mare mulțime. Ajungând la ei strigau «Să trăiască Măria Sa». La mulți Evrei e luminat în cinstea arhierului românesc, iar la Români vre-o câteva case, — fiind puține case românești lângă drum ies cu luminile aprinse, ca să-i lumineze calea. Te cuprinde un sentiment tainic la văzul acestora în noapte, dar mai ales auzind îndată sunetul de clopote străbătând departe în noapte.

Sosiți la casa parohială câțiva țărani dau un fel de concert cu tulnicul. Acesta însă trebuie, că are mult mai mare farmec de departe. Aproape se prea observă sforțarea deosebită, ce trebuie să o facă pentru a sufla în el. Dna Dora Cșervenik ne face multă voie fiind noi toți obosiți și somnoroși.

4 Iulie — Vineri.

Liturgie.

Dimineața se începe cu un senin frumos. Liturgia se celebrează în liber sub o șatră. În timpul liturgiei copiii și bătrânii se tupilau sub altar și de acolo ascultau. Înaintea cei mai mulți aveau lumină arzândă în mână.

La cuminecare încă se apropiau cu lumină. O datină frumoasă, dar și periculoasă în bisericile mici de lemn și tixite de oameni din Maramurăș. E apoi și acel inconvenient, că poporul nu are dexteritatea de a ține lumina aprinsă în mână și curg picurii pe vestmintele preotului și a vecinilor. Poporul pare cam muncit, deși baremi jumătate au fost boeri. Sunt adecă unele comune, cari au fost întregi nobile, altele de jumătate, altele întregi iobăgești. Intre cele înjumătățite sunt: Dragomirești, Poeni și Rozavlea, în cercul pretorial al Izei. Fizionomii frumoase de bărbați și femei nu prea vezi între cei de față la sta liturgie. Portul încă în aceeași formă ca în comunele învecinate, pare mai sărăcăcios. Nu par a avea apoi ținută destul de pronunțată și demnă și afară de biserică. Par bine dresați de o și mai bună administrație politică.

Sub s. liturgie predică Rs. Domide purcezând din textul Evangheliei: «Tot cel ce mă va mărturiși pe mine înaintea oamenilor, și eu îl voi mărturisi înaintea Tatălui meu, care este în ceruri». Mtt. 10, 12. Indeamnă la statornicie în credință, ținerea cu sfințenie la lege, limbă, datini, port, în dragoste față de patrie etc.

S'au cuminecat o mulțime de credincioși la 300. Sub cuminecare Preasfinția Sa a arătat o paciință deosebită. Ii intrase un păr în ochi și oricât il incomoda roșindu-i-se ochii și lăcrimând, nu și-a pierdut paciința și n'a întrerupt cuminecarea. Pe lângă aceasta mai era și lingurița scufundoasă și era foarte greu de cuminecat cu ea. — La sfârșitul liturgiei a adresat Preasfinția Sa câteva cuvinte poporului, vorbind despre dragostea, cu care vine în mijlocul fiilor său, de grija, ce le-a poartă, ca ducând cu toții vieață creștinească, să se poată revedea în cer. Adânc emoționat îi curgeau șiroaie de lacrimi pe față. Credincioșii îl urmau.

Parohul-protopop.

După liturgie se face vizitație canonică la casa parohului-protopop Ioan Iváskó. Dsa administrează parohia din 1889. E și protopop al tractelor: Jeud și Iza. E unul dintre cei mai punctuoși protopopi în spedarea actelor oficiale. Restanță nu are. Punctuositatea în resolvirea actelor oficiale s'a văzut în toate parohiile protopoiatelor sale. Nu are Dsa poftă de organizare și s'ar dori la o mănăstire oarecare. Om sincer, spune fără mult încunjur și lucruri neplăcute altora. Ne-a însoțit mai mult și a făcut mai multe servii împreună cu Tartia, preotu din Săcel. Are numai 2 prunci: un fecior Alexandru, forestier în Sighet, însurat cu o unguoaină, și o fată Dora, e măritată după Cșervenik Lajos, inginer în Ocnă Șugatag. Protopopul primește pe numele său: «Az Ujság» și atunci încă «Magyar Nemzet», care acum a încetat, paremi-se. La adresa oficiului parohial primește «Unirea» din Blaj.

Referitor la antecesorii săi Tit Bud amintește la Date istorice, pag. 57, că «în anul 1699, precum arată un protocol comitatens au fost șase preoți». Despre toți se înseamnă însă numai numele.

Vizitație canonică.

Curatori are acum pe Ioan Chiselița, Nicolae Petrovai, Ion Ban, Simion Visoan, Dum. Brumar. Acestora li-se cetește rezultatul vizitației, din care se vede că: protocolul ezibitor e din 1891, protocolul ședințelor curatoratului, a senatului scolastic și a expedițiilor poștale din 1491. Protocolul de predici și cateheze din 1905. Matriculele botezațiilor, cununațiilor, morților din 1790. Circularele episcopoești din 1860. Ziarul bisericii din 1859. Avera în bani 1623 cor. 51 fil., în obligațiuni private 402 cor. 60 fil. Porțiunea canonică 36 jughere, averea imobilă a școlii 3 jughere. Contribuția o plătește biserica.

Biserica e de lemn, în stare bunișoară, zidită la 1717—1720, închinată s. Arhangeli. În ea se află: 1. Antologion, Rîmnic 1745. 2. Apostol, Iași 1756. 3. Chiriadromion, Bălgrad 1699. 4. Evanghelie, București 1742. 5. Euhologion, Iași 1741. 6. Liturghii, Blaj 1756. 7. Molitevnic, Blaj 1815. 8. Octoich, Blaj 1760. 9. Pentecostarion, București 1743. 10. Psaltire, Rîmnic 1746. 11. Srtașnic, Blaj 1753. 12. Triodion, Blaj 1771. (Birlea, Insemnări pag. 157—159).

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

Impresii fugare din Maramurăș.

(Continuare și fine).

Chipul Petrosului încheie în chip nu se poate mai demn seria icoanelor vii de pe valea Vișăului și tericirea de-a fi putut vedea aceste frumuseți nebănuite, am ținut s'o exprim dlui Mihályi în termeni calzi de recunoștință și atunci imediat și țin să o exprim și acum pe calea acestor impresii. Restul drumului nu m'a mai interesat de loc. La 11 ore a. m. ne-am reîntors cu acelaș tren spre casă despărțindu-mă la Vișău de prietinel scump Ilie, iar la Sighet de dl Mihályi și la 4 ore p. m. am debarcat sănătos în portul plăcut al Sărășului, unde m'a întâmpinat bunul arhieru și ceilalți ai cășii ispitindu-mă asupra impresiilor zilei.

*

Negreșit Maramurășul își are farmele sale, cari pot vrăji pe oricine vrea să-și iee nițică osteneală și să-l vadă mai deaproape. Eu am văzut mult prea puțin din dânsul decât să pot scrie cu vrednicie despre comorile frumuseților Sale. Ar trebui să stau acolo vre-o două săptămâni și să călătoresc dealungul și dealatul văilor și munților săi și numai atunci aș putea zugrăvi toate cât mai fidel și încă nici atunci. Nu mi-a spus oare arhierul, că din vârful munților Borșii de pe Prislop, de unde izvorește Bistrița aurie, Ileana Cosinzeana munților acestora, se deschide o panoramă ce crede că n'are păreche, pentru că poți urmări în șir cel puțin 50 coame și lanțuri de munți cu chipurile cele mai variate? Nu mi-a spus iubitul protopretore dela Ocna Șugatagului, dl Gavriil Mihályi, care a ținut să mă ducă prin cercul său pretorial, că de pe vârful platonului Șugatagului se deschide o cycloramă pe care n'a mai văzut-o airea? Anume zeci de șiruri de munți se întind în zare în cerc perfect închis și încă în formă de amfiteatru de-i poți vedea pe toți? Grijească Dsa să nu mă schimb cumva și eu în englezul din poveste, cu care a ținut să mă căznească, care, ca să poată vedea piscul înalt al „Jungfrau-lui a stat 3 luni la poalele lui. Se va trezi, că mă voi reperi înapoi pe capul Dsale și voi aștepta zile și săptămâni, până voi fi mai norocos să văd frumusețile cycloramei ce Dsa mi-a zugrăvit cu atâta măiestrie. Și vina nu va fi a mea!

*

Un ultim cuvânt pentru cei ce iubesc firea și sunt doritori să-i descopere tainele frumuseții neperitoare. Indeletnicirea sau sportul acesta — frază modernă — e cât se poate de laudabil și frumos! Dacă ne desfătăm bunăoară în opera „Philoctetes“ sau „Trachiniai“ și altele a nemuritorului Sophocles, pe care grecii l-au făcut după moarte un heros, un semizeu, sub numele Dexion; dacă ne delectăm în operele artelor plastice, să zicem în grupa lui Laocoon făcută de vestiții sculptorișai școlii din Rhodus, Agesander, Polydor și Athenodor, mai ales după ce ai citit descrierea plastică în poezie a acestei grupe, făcută de cardinalul Iacob Sadolet († 1547), toate aceste, la urma urmelor, opere moarte făcute de mâni omenești; — mă întreb, eu cât mai mare drept nu admirăm și trebuie să admirăm operele vii ale lui Dumnezeu, artist de-o măiestrie nespūsă, pe cari le în-

timpinăm în vastul univers? Să lăsăm deci pe cei ce au de obiectat contra maniei noastre — zic iei — de-a gusta operele lui Dumnezeu și să mergem pe calea noastră.

Ași dori chiar să se înjghebeze între noi o societate a cărei scop să fie cercetarea și studierea tuturor munților noștri așa de puțin cunoscuți până acuma. În Blaj s'a luat deja inițiativa. Deo Dumnezeu să aibă bun sfârșit.

F. R. G. D.

Dr. Al. Nicolescu.

Despre viața curată.

Indreptar pentru tinerii culți.

de

ANTONIU SZUSZAI.

Trad. de

EMIL TATAR.

(Continuare)

Nu este mai mare deosebire între ziua și noapte, ca deosebirea ce a fost între creștinii cei dintâi și păgânătatea clasică. La aceia castitate înainte de căsătorie, credință în decursul căsătoriei, abținerea curată în văduvie, mai adăugând miile de bărbați și femei, cari și-au ales castitatea perpetuă, la aceștia copii de 14—15 ani sunt înglodați până în grumazi în toate păcatele trupești, credința conjugată, abia e cunoscută din istorie, sensualismul e mocirla, în care zăcea întreagă lumea cultă. Precum întunecul e dușmanul luminii, așa a urât în mod instinctiv păgânii necurați pe creștini. Au observat îndată, că strigătul: — ad leones — nu-i mai înspăimântă. Dar cei cari nu se temeau de moarte, se îngrozeau de strigătul: ad lupanar! De unde, cum i-a pătruns pe creștinii cei dintâi acest sentiment puternic de castitate? Pânea vieții pentru ei a fost sf. Euharistie „pânea vieții“ și în zilele noastre, sf. Euharistie, e pânea vieții curate. Întrebă pe mizericordiani, că ce le dă putere, ca încunjurând necurația mai tare ca moartea, să trăiască o viață întreagă între bolnavi și muribunzi și acești ingeri ai îndurării vă vor răspunde: noi de pe altar căpătăm putere spre a trăi așa. În sf. Euharistie dela călugării ce trăiesc în castitate și le-ai nimicit curățenia vieții. Fără sf. Euharistie, nu pot trăi mult timp în castitate. De aici se explică, că călugării de toate sunt în stare să abzică, dacă e de lipsă nu mai potesc, dar rabdă și foame, de una însă nici când nu pot abzice, de sf. Euharistie. În jurul acestui sacrament, înflorește crinul nevinovăției.

Sf. Euharistie dă tărie nu numai celor ce trăiesc în castitate perpetuă, ci și celorlalți oameni. De vrei să știi, cum stă un sat în privința curățeniei, cercetează, că se cuminecă acolo oamenii. Ceice încunjură altarul, în urmă cad în necurație.

Cea mai bună medicină în contra boalei e: sănătatea. Aceasta scutește pe om de morhuri. Dar orice sănătate nu se poate susține fără mâncare și beutură. Mâncarea sănătoasă produce sânge curat și prin aceasta putere nouă.

Medicina cea mai bună a vieții sufletești e sf. Euharistie. Prin cuminecare Dumnezeu însuș se pogoară în suflet și aduce

nouă putere divină. Venind El, se aprinde iubirea lui Dumnezeu și iubirea aceasta produce simțământul acela, care de nimic nu se îngrozește atâta, ca de păcat, care spurcă atât trupul, cât și sufletul și-l face urât înaintea lui Dumnezeu.

După boală grea, omul își recapătă sănătatea numai pe încetul. Lucrul principal e dieta, mâncarea și beutura cumpătată. După putință, în om este viața dumnezească, dar voința e debilă încă. Puterea și-o câștigă din sf. Euharistie. Prin cercetarea acestui sacrament, se dă impuls puternic spre viața virtuoașă; se potențează efectul prin cuminecarea deamună.

(Va urma.)

BIBLIOGRAFIE.

A apărut:

PARACLISUL, carte de rugăciuni și cântări bisericești întocmită pentru tinerime. Blaj 1913. Tipografia Seminarului teologic gr. cat. — Cu plăcere atragem atențiunea cetitorilor noștri asupra acestei cărți, care este întocmită, ce e drept, pentru tinerime, dară poate fi întrebuințată cu mare folos și de adulți, mai ales de membrii reuniunilor „mariane“. Chiar și preoții vor afla în aceasta carte mare ajutor în pregătirea tinerimii la primirea sântelor taine. Ea, pe lângă o introducere frumoasă și instructivă despre rugăciune, conține: Rugăciuni de dimineața și de seara, întreagă Rânduiala Canonului de mângăere cel mic (Paracelisul) către Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Apoi urmează învățături amănunțite și limpezi despre s. Mărturisire (mărturisirea generală) și s. Cuminecatură și rugăciuni corespunzătoare la primirea cu vrednicie a tainelor acestora. Rugăciunile diverse au în vedere deosebita noastră lipse sufletești și trupești. Dintre cântări se cuprind în „Paracelis“ toate cântările dela s. Liturghie, troparele sărbătorilor mai mari și ale versurilor și încheie cu „Doxologia cea mare“.

Aceasta cârticică cu un cuprins bine ales și atât de bogat costează numai 30 fil. Recomandăm cu toată căldura răspândirea ei. Se poate procura dela *Librăria Seminarială din Blaj*.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan.**

Redactor responsabil: **Augustin Grușița.**

Moșă de arendat.

În Oroiu Săcuiesc (comitatul Murășturda) depărtare de câte 2 klm. dela stațiunile ferate „Mezőbánd“ și „Mezőbergenye“ să dă din cauza morții arândatorului vechiu — imediat în arândă moșia comasată „Ioan Cornel Codarcea“, împreună cu sămănătura de toamnă făcută deja.

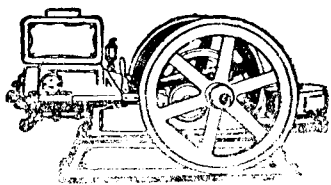
Informațiuni mai detaliate dă subșcribul:

Dr. Aurel Rusu,
advocat.

(68) 2—3. Bandul de Câmpie-Mezőbánd.

E fapt în general cunoscut, că pentru mănarea aparatului de sfărmat cucuruzul, dumaticatul napilor, pentru mări și tăietoare de nutreț, s'a dovedit de cel mai bun

Motorul de benzin, original american **Waterloo.**

Se poate căpăta la

Dénes B.

Societate comandită, în BUDAPEST,
V., Lipot-körut 15.

Prețurent gratis și franco,

(69) 2-13

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAL-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 1'50 fil.

Singură și veritabilă ALIFIA CENTIFOLIA a lui A. THIERRY.

Oprește și încetează veninarea sângelui. Face supă orice operație. Folosește femeilor lăptătoare, ajută pornirea laptelui, nu se întărește pieptul. Orbalțul de piept (foc viu), folosește la orice răni învechite, răni deschise la picioare umflate, la caries, răni venite prin lovituri, tăieturi, împuscături, strivituri, împunsături, zdrobituri, se folosește pentru îndepărtarea corpurilor streine de e. tanduri de lemn, spini, sticlă, alice, năsip, prav etc. la creștere din corp, la corbunculus, neoplasme, chiar și contra racului, viermi, putreziciuni, orice arsături, rane ivite prin lunga zărire a boala, curgere de urechi, precum și la copii mici.

Are putere vindecă dal

2 borcane costă cor. 3'60 se trimite cu r

Se capătă la: Farmacia Török József, în Budapesta și în mai multe farmacii din țară. În mare (engro) la Talmayer și Seitz, la succesorii Kochmeister și la drogeria Fraților Radonovits în Budapesta. Unde nu se află depou, să se comande deadreptul dela farmacia

THIERRY A. «Ingerul păzitor» în PREGRADA
(lână Rohitsch-Saurbrunn).

(70) 2-25.

Dr. IZIDOR MARCU:
Teologia pastorală volum I.
Didactică pastorală f. 8° 408
pag. 4 cor. Vol. II. Liturgica
f. 8° 586 pag. 5'40 cor. Sunt
indispensabilele fiecărui preot.

Se pot primi dela Librăria
Seminarului teol. gr. cat. din Blaj
cu prețul 9'50 cor.

A apărut: **Elemi Népiskola Ertesítő
könyvecske** — Indice pentru școlile popo-
rale primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria semi-
narului teologic greco-catolic din Blaj—Ba-
lázsfalva.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Csnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la
începerea anului 1912 K. 5,456,645'67
Capitale asigurate pe viață achitate 5,458,689'43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912 } foc „ 183.667,241—
} viață „ 11.740,710—
Fonduri de intemeiere și de rezervă . . . cor. 2.603,400—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(19 101-?)

A APARUT și se află de vânzare la Librăria
Seminarială din Blaj:

ANTOLOGION SAU MINEIUL,

carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sâr-
bători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfin-
ților preste an după rânduiala bisericii răsăritului
de legea grecească,

TOMUL I. legat în piele, cu copcii face 32 cor.

„ II. III. legat în piele, cu copcii face 78 cor.

Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și
cu copcii fac 110 cor. — Toate trei tomurile le-
gate în 2 volume cu călcăiu de piele fac 100 cor.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux
face 44 coroane.